

Recovery-toimintaorientaatio mielenterveyspalveluissa -hanke

28.9.2018

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus
Lapin toimintayksikkö

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

FinFami

Mielenterveyden
keskusliitto

Tays

www.pshp.fi

Etelä-Pohjanmaan
sairaanhoitopiiri

LAPIN SAIRAANHOITOPIIRI
LAPPI BUOHCCEDIKSUNBIIRE

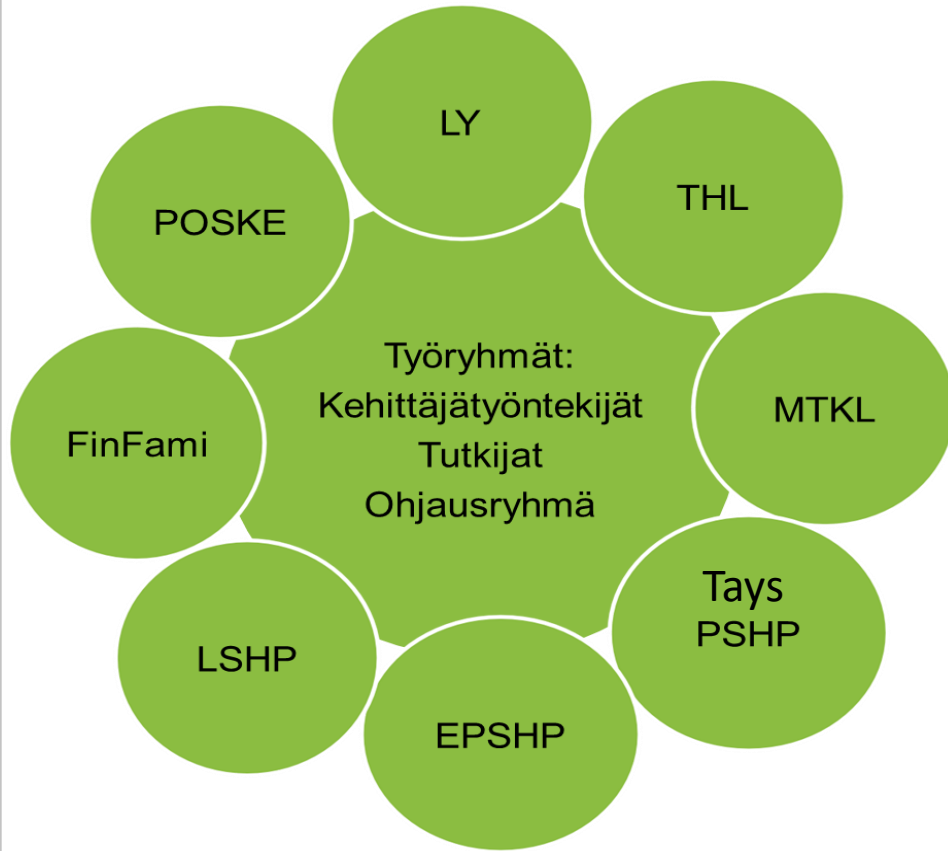
Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Hankkeen rahoitus ja toteutus

Alueelliset asiantuntijaryhmät ja kehittäjäasiakasraadit
Taustaorganisaatioiden projektiryhmät ja verkostot
Yhteys muihin hankkeisiin

- Valtakunnallinen ESR-hanke
- STM:n myöntämä rahoitus Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Toimintalinja 5: sosiaalinen osallisuus ja köyhyden torjunta
- Erityistavoite 10.1: työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen
- Kehittämisen- ja tutkimushankkeissa pääpaino asiakas- ja palveluprosessien analysoimisessa ja kehittämisessä
- Toteutusaika 1.4.2018-31.3.2021

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Toipumisorientaatio on:

- Ajattelun ja toiminnan viitekehys missä painottuvat:
 - Voimavarat
 - Osallisuus
 - Toivo
 - Merkityksellisyys ja
 - Positiivinen mielenterveys

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Toipumisen käsitteellistäminen:

Kliininen toipuminen: keskeistä psyykkisen sairauden oireiden lievittäminen ja psyykkisen tilan vakauttaminen lääkityksen ja riskienhallinnan avulla

Toipuminen palveluiden ja organisaatioiden näkökulmasta: keskeistä hallinnolliset ja kustannukselliset päämäärät ja kriteerit, jotka liittyvät palveluista pois siirtymiseen ja palveluihin pääsemiseen

Henkilökohtainen toipuminen: Henkilön omakohtainen kokemus mielekkäästä elämästä

Kestävä kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Hankkeen tausta ja keskeiset lähtökohdat...

- STM:n nimittämän mielenterveys- ja päihdesuunnitelman toimeenpanon ohjausryhmän kehittämisehdotukset

1) asiakkaan aseman vahvistaminen:

- monipuoliset, eri tavoin saavutettavat ja saatavat palvelut yhdenvertaisuuden tukeminen
- kokemusasiantuntijuus, omaisten ja läheisten huomiointi pysyväksi käytännöksi
- kuntoutumista ja työhön pääsyä tukevien toimenpiteiden käyttö

2) Mielenterveyttä edistävän ja ongelmia ehkäisevän työn lisääminen:

- ihmisten mielenterveystaitojen vahvistaminen
- vaikuttavien edistävän työn, ennalta ehkäisyn ja varhaisen tunnistamisen ja hoidon menetelmien käyttöönotto

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Hankkeen tausta ja keskeiset lähtökohdat...

3) Mielenterveyspalvelujen järjestäminen erityisten tarpeiden mukaisesti

- haavoittuvimpien ryhmien huomioiminen
- asiakkaan asema palveluissa huomioiden
- palvelujen jatkuvuus ja laatu turvaten

4) Ohjauskeinojen kehittäminen tietopohjaa lisäämällä:

- tietoa mielenterveyspalvelujen riittävydestä, laadusta, tuloksista, tarvelähtöisestä tarjonnasta sekä yhteistyöstä

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Hankkeen tausta ja keskeiset lähtökohdat...

- Kansainvälinen tutkimustieto recovery- eli toipumisorientaatiosta, sen implementaatiosta ja vaikutuksista

-Useissa länsimaissa toipumisorientaatio keskeinen viitekehys mielenterveyspalveluissa (Slade 2009, 367; Williams ym. 2012; Waldemar ym. 2016)

-Henkilökohtaisen toipumisen arviointimenetelmät ja mittarit sekä palvelujärjestelmän toipumisorientaatiota mittaavat menetelmät käytössä (Williams ym. 2012; Bridey ym. 2013; Monger ym. 2013; Scottish Recovery Network 2016)

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Hankkeen tausta ja keskeiset lähtökohdat...

- Toipumisorientaation mukaisten interventioiden ja palvelujen vaikutukset ilmenevät esimerkiksi:
 - toiveikkuuden lisääntymisenä, oireiden vähenemisenä (Cook ym. 2012)
 - kouluttautumisen ja työllistymisen lisääntymisenä sekä sairaalapäivien vähenemisenä (Kidd ym. 2011)
 - elämänlaadun paranemisena, sosiaalisten ongelmien vähenemisenä (Kidd ym. 2014)

Tarvitaan kuitenkin lisää tutkimusta recovery-orientoituneiden interventioiden tulosten ja niihin vaikuttavien tekijöiden selvittämiseksi

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Hankkeen tavoitteet

1. Käsitteellistää ja soveltaa recovery- eli toipumisorientaatiota mielenterveyspalveluihin
2. Kehittää toipumisorientaatioon perustuvia palveluprosesseja ja niiden vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointia tukevia mittareita
2. Luoda kokemusasiantuntijuuteen, vertaisuuteen ja moniammatillisuuteen perustuvia toipumisorientoituneita palvelukokonaisuuksia, työmenetelmiä ja -käytäntöjä

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Hankkeen toteutus

Yhteinen
kehittämis- ja
tutkimustoiminta

Recovery-orientaatioon
perustuvat
mielenterveyspalvelut

Koostetaan ja sovitetaan teoria- ja tutkimustietoa recovery-orientaatiosta sekä kokemus- ja käytäntötietoa siihen perustuvista toimintakäytännöistä mielenterveystyön kehittämisen tueksi

Kehitetään osallisuutta vahvistavia ja syrjäytymistä ehkäiseviä matalankynnyksen palveluja ja monitoimijaisia työmenetelmiä

Tuotetaan tutkimustietoa osallisuutta ja toipumista tukevista toimintakäytännöistä sekä niitä vahvistavasta jaetusta asiantuntijuudesta. Konseptoidaan uusia palveluosallisuutta vahvistavia työtapoja ja -menetelmiä. Työstetään recovery-orientaatioon liittyvää koulutusmateriaalia, -rakenteita ja välineitä.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Kehittämistoiminta

- Tavoitteena vahvistaa recovery-orientaation perustuvaa erityisasiantuntijuutta ja kehittää palveluprosesseja asiakkaan osallisuutta ja toipumisprosesseja tukeviksi
- Perustuu yhteiseen kehittämiseen hankkeen toimijoiden kesken; kokemusasiantuntijoiden, kehittäjäasiakkaiden, työntekijöiden ja hanketyöntekijöiden muodostamille kumppanuuksille sekä yhteistyölle asiakkaiden ja heidän läheistensä ja heitä edustavien järjestöjen kanssa
- Kehittämistoiminnan tukena koulutus-, tutkimus- ja arviointiresurssit → tavoitteena, että käytettävät työmenetelmät perustuvat arviointiin ja näyttöön

Kehittämistoiminnan tavoitteet ja pitkän aikavälin tulokset

- Palvelujärjestelmä perustuu recovery-orientaatioon
 - Yksittäisen kuntoutujan toipumista ja palvelujärjestelmän toipumisorientaatiota arvioidaan käytössä olevien työvälineiden ja mittarien avulla
 - Käytetään uusia kehitettyjä kokemusasiantuntijuuteen ja vertaistukeen perustuvia toimintamalleja: kotiin tehtävät tukikäynnit, vertaistukihenkilötoiminta poliklinikoilla ja osastoilla, kokemusasiantuntijoiden ja ammattilaisten työparityöskentely
 - Palvelunkäyttäjien osallisuus ja vaikutusmahdollisuudet ovat lisääntyneet omien palveluprosessien ohessa palvelujen kehittämisessä, toteutuksessa ja arvioinnissa

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

- Virtuaaliset palvelut:
 - Kuvapuhelinpalvelu asiakkaille ja omaisille
 - Chat-palvelumahdollisuus tavoitettavuuden edistämiseksi
 - Virtu.fi-alustalla olevien työkalujen aktiivisen käytön tukeminen ja uusien tukiohjelmien kehittäminen
 - Kokemusasiantuntijat tietotekniikkatukena
 - Työparityö
 - Hyvinvointitarjotin, joka sisältää keskeiset hyvinvointia tukevat palvelut
 - Omaisten hyvinvointitesti
- Käsikirja recovery-orientaation mukaisista toimintamalleista ja niiden yhteisestä kehittämisestä

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Tutkimustoiminta

- Perustuu yhteistutkijuuteen hankkeen toimijoiden kesken; kokemusasiantuntijoiden, kehittäjäasiakkaiden, työntekijöiden ja tutkijoiden muodostamille tutkijakumppanuuksille
- Monimenetelmälliset ja -metodiset aineistot muodostuvat kyselyistä, yksilö- ja fokusryhmähaastatteluista, osallisuussuunnitelmista, pienryhmätoiminnan osallistuvasta havainnoinnista sekä mittariaineistosta ja niiden kehittämisprosesseista

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Tutkimusteemoja

- Mielensterveyskuntoutujan osallisuus ja toipuminen
- Mielensterveyspalvelujen tuki toipumiselle
- Mielensterveyspalvelujen jalkautuminen ja tuen muodot kuntoutujan arkeen, yhteisöihin ja arkielämään
- Osallisuuden toteutuminen digitaalisten, integroitujen ja matalankynnyksen palvelujen prosesseissa
- Monitoimijaisen ja ylisektorisen asiantuntijuuden muotoutuminen
- Kokemusasiantuntijoiden ja kehittäjäasiakkaiden tuen merkitys palveluissa

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Recovery-toimintaorientaatio mielenterveyspalveluissa -hanke

Osahankkeet Lshp ja Poske

Sari Veikanmaa ja Eija Savelius-Koski

28.9.2018

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus
Lapin toimintayksikkö

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

FinFami

Mielenterveyden
keskusliitto

Tays

Etelä-Pohjanmaan
sairaanhoitopiiri

LAPIN SAIRAANHOITOPIIRI
LAPPI BUOHCCEDIKSUNBIIRE

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Lshp:n toimenpiteet

- Otetaan käyttöön recovery-toimintamalli
- Kehitetään ja laajennetaan työparitoimintaa kuntoutuksessa
- Kehitetään virtuaalisia/etäpalveluja
- Kehitetään palveluista tiedottamista

Posken toimenpiteet

- Tuo tietoa ja käytännön sovelluksia recovery-toimintamallista
- Asiakkaat mukaan kehittämiseen, osallisuuden muotojen kehittäminen (mallien kehittäminen)
- Tukee LSHP:n työparityön laajentumista koko Lapin alueelle, kohderyhmän laajentaminen
- Edistää ja kehittää virtuaalipalveluiden käyttöä
- Palveluiden katve-alueiden kartoittaminen (tiedonsaanti palveluista, löydettävyys)
- Hankkeen kehittämistyön koordinointi

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Koulutusosion käynnistyminen

- Koulutusiltapäivässä 4.12.2018 klo 12-16 aloitetaan Recovery-toipumisorientaation ja ajattelumallin tutuksi tekeminen.
- Kouluttajana toimii THL:n mielenterveysyksikön kehittämispäällikkö PsT. Esa Nordling.
- Koulutus on maksuton. Tarkempi ohjelma julkaistaan lokakuun aikana.
- Koulutuspaikka on Rovaniemellä Lapin yliopiston Esko ja Asko -sali, F-siipi, Yliopistonkatu 8. Koulutuksessa on myös etäyhteysmahdollisuus.

